

Вірші
На
Конкурс Слова

2004р.

РІДНУ МОВУ Я ВИВЧАЮ

Прошу тихше! — Я читаю,
Рідну мову я вивчаю
Мову мами, мову тата —
Хочу дуже добре знати.

І тому це я читаю,
І пишу, і розмовляю
Мовою своїх батьків
І бабунь, і дідусів —

Мовою мого роду,
Українського народу.

Світлана Кузьменко

МИ МАЛЕНЬКІ СУМЕНЯТА

Ми маленькі суменята
Любим маму, любим тата,
Щиро любим цю країну,
А найбільше Україну!

Ми все робим те, що гоже,
Як навчають батько й мати,
Поможи нам, любий Боже,
Українцями зростати —
На героїв виростати!

Олександр Олесь

МАЛЕНЬКІ НАШІ НОГИ

Маленькі наші ноги,
Та знають свою путь.
На службу Україні,
Як виростуть, підуть.

Маленькі наші ручки,
Та кріпнуть і ростуть.
На службу Україні -
Всі сили віддадуть.

Дитячі в нас серденька,
Та сильне в них чуття:
Любити Україну
Будем ціле життя.

М. Підгірянкa

МАТУСИН ЗАПОВІТ

Раз мені
казала мати:
"Можеш мов
багато знати,
кожну мову шанувати,
та одну
із мов усіх,
щоб у серці
ти зберіг".
В серці
ніжну і погідну
збережу я мову рідну!

Марія Хоросницька

СУМЕНЯТА

Суменята ми маленькі,
Україна - край рідненький
Вірні діти свого роду,
Українського народу.

Все, що рідне, ми кохаєм
Всім, що рідні помагаєм,
Своє ціним, своє вчімся,
І до рідного горнімся.

ХТО Я ?

Українець — моє ім'я,
Гордий лев — моє знам'я.
Рідна хата, це — мій рай,
Україна, це — мій край.
Любов моя — нарід мій,
Труд для нього не важкий.
За нього віддам життя,
Бо Вкраїни я дитя.

М. Підгірянкa

МИ РОДУ КОЗАЦЬКОГО ДІТИ

Ми любимо сонце і квіти,
І сонце нам шле свій привіт.
Ми роду козацького діти,
Землі української цвіт.

В яку б не пішли ми дорогу,
Ти, пісне, над нами злітай!
Крокуючи гордо і вногу,
Ми славимо рідний наш край.

Наш приятель - сміливий вітер,
Відвага - це наш заповіт.
Ми роду козацького діти,
Землі української цвіт.

ДОРОЖЧОЇ НЕМА

Рано, рано сонце встало,
Україну привітало,
побажало їй добра,
усмінулось до Дніпра,
до Дністра і до Дунаю,
до Шевченкового краю,
де живуть уже віки
українці-козаки.

Рано, рано сонце встало,
гарних діток привітало,
побажало швидко встати
та розумними зростати,
шанувать свою родину
і любити Україну,
бо вона у нас одна,
і дорожчої нема.

Олесь Лупій

РІДНІ СПІВАНОЧКИ

(Співати на мелодію коломийки)

Є у мене голосочок,
Як срібний дзвіночок;
Навчіть мене, матусенько,
Рідних співаночок.

Навчіть мене співаночок
Із рідного краю,
Легше стане на чужині,
Як їх заспіваю.

Білі гуси, білі гуси,
Лебідки біліші;
Гарні ж чужі співаночки
Та свої гарніші.

Як я наші співаночки
В садочку співала, —
Чужі люди говорили,
Що це скрипка грала!

НЕ ПРОМІНЯЮ

Я малий — та українець,
Українець тілом, духом.
Хто не любить українців,
Той не буде моїм другом.
Пан один мені дуката
Золотого обіцяв,
Щоб я мову не вкраїнську,
А чужую покохав.
Пане, красний ваш дукатик,
Але мови свого краю
Я не то що за дуката —
За весь світ не проміняю!

Корнило Заклинський

УКРАЇНСЬКА МОВА

Гей, яка чудова,
Свіжа і багата
Українська мова,
Мова мами й тата!

Словечко за словом
Я учусь завзято
Запашної мови,
Мови мами й тата.

Мови мами й тата,
Діда і бабусі —
Вчитимусь багато,
Доки не навчуся.

А коли навчуся,
В оці радість блисне,
Бо мене матуся
До грудей притисне.

Роман Завадович

ТРИ МАТУСІ

Є у кожної дитини
Матінка єдина.
Та, що любить нас і дбає,
Розуму навчає.

Є у кожної дитини,
Навіть сиротини,
Наша Мати солов'їна
Рідна Україна.

І у кожному серденьку
Є і буде жити
Божа Мати — наша ненька,
Мати всього світу.

Леонід Полтава

МОЛИТВА

Боже наш, небесний Отче,
Дякую Тобі за сонце,
І за весь Твій любий світ:
За повітря, воду, хліб;
За одержу й теплу хату,
Дякую Тобі наш Тату.

Сонце це Твоя рука,
Тепла, батьківська, - яка
Нас годує, напуває
Одягає, огріває
І дає з ясного неба,
Все чого нам тільки треба.

Дай же, наш небесний Отче,
Щоб ясна була, як сонце
І моя мала душа,
І щоб Україна вся
Світлом правди і добра
В наших душах зацвіла.

УКРАЇНА

Україна, любі діти,
Край добра й краси,
Сонце там проміння світить
На поля й ліси.
Річок скрізь прудких багато,
Знай, дитино, знай,
Україна наша рідна
Це чудовий край!

Україна, це біленькі
У садках хатки,
Ниви збіжжям золотенькі,
Пахнуть скрізь квітки,
І міста розлогі, чисті,
Знай, дитино, знай,
Україна наша рідна
Це чудовий край!

ПРО УКРАЇНУ ПАМ'ЯТАЙ

У всьому світі – кожен зна –
Є батьківщина лиш одна,
І в нас вона одна – єдина:
Це наша славна Україна.
Про Україну, рідний край,
Ти завжди пам'ятай!

Хоча зросли ми в чужині,
Та рідні любимо пісні,
Співаймо ж їх хай знову й знову
Бренть між нами рідне слово.
Про Україну, рідний край,
Ти завжди пам'ятай!

Не забувай Шевченка слів,
Про горду славу козаків,
Не забувай, що ти дитина
Землі, що зветься Україна.
Про Україну, рідний край,
Ти завжди пам'ятай!

З ТОБОЮ

Послухай, як струмок дзвенить,
Як гомонить ліщина,
З тобою всюди кожну мить
Говорить Україна.

Послухай, як трава росте,
Напоєна дощами,
І як веде розмову степ
З тобою колосками.

Послухай, як вода шумить —
Дніпро до моря лине,—
З тобою всюди кожну мить
Говорить Україна.

Петро Осадчук

НАША БАТЬКІВЩИНА

Там, де море є глибоке,
Де завітчані Карпати,
Де степи такі широкі,
Що очима не обняти, —
Там є наша Батьківщина
Україна!

Там, де сонечко іскриться,
Де весняний вітер віє,
Де на горах є столиця —
Наш великий, славний Київ,
Там є наша Батьківщина
Україна!

Всі ми: я і мама й тато,
У чужім, далекім краю
Будемо її кохати,
Бо і нас вона кохає,
Нас кохає Батьківщина
Україна!

Леонід Полтава

НАШ ПРАПОР

Кожна нація у світі
Має символ — прапор свій.
Є і в нашій Україні —
Синьо-жовтий, дорогий.

Синій колір — наше братство,
Небо, ріки, море,
Ну, а жовтий — то багатство —
Хліб, пшениця золота.

Синьо-жовтий — прапор волі,
Символ правди і добра,
Це кінець чужій сваволі —
Самостійно жить пора.

І народ гуртує сили,
Станьмо ж, друзі, як один
Під знамена жовто-сині
Із тризубом золотим.

*Богдана Стефанишин
(школярка з України)*

БАТЬКІВЩИНА

Є багато країн на землі,
В них озера, річки і долини...
Є країни великі й малі,
Та найкраща завжди —
Батьківщина.

Є багато квіток запашних,
Кожна квітка красу свою має.
Та гарніші завжди поміж них
Ті, що квітнуть у Рідному Краю.

Є багато пташок голосних,
Любі-милі нам співи пташині.
Та завжди наймилішими з них
Будуть ті, що у Рідній Країні.

І тому найдорожчою нам
Є і буде у кожну хвилину
Серед інших країн лиш одна, —
Дорога нам усім УКРАЇНА!

Діма

РІДНА МОВА

На світі стільки різних мов,
Як квітів у гаю.
А рідна мова — то любов.
Отож, люби свою!
Люби її, то твій народ
За неї зводив бій,
Крізь барикади перешкод,
За свій державний стрій.
І ти їм, друже, допоможи,
Учися і читай
І всім знайомим розкажи
Про український край.
Якщо не знаєш, то навчись
Прекрасних рідних слів,
Щоб з тим поїхати колись
У Київ наш і Львів.

Ганна Черінь

ТИ ЇЇ НЕ БАЧИВ, УКРАЇНУ...

Ти її не бачив, Україну,
Рідну землю прадідів-батьків.
Ти не знаєш, як у бурю, сину.
Б'є Дніпро, виходить з берегів.

Ти не бачив, сину, як у полі
Достигає жито золоте,
Як шумують повинню тополі
І на сонці соняшник цвіте.

Як в садах, наливаних красою,
Не стихають сірі солов'ї.
Як жагуче дихають весною
У вечірніх сутінках гаї.

Ти не бачив, але чуєш, сину,
Що вона живе в твоїх думках,
В мові, в казці у ясних очах,
Ніби співи мами — Україна!

Микола Щербак

МІЙ КРАЙ

Україна — край мій рідний
Від Кавказу по Карпати,
І веселий і свобідний
І великий і багатий.

Де є в світі кращі ріки,
Як Дністер, Дніпро-Славуґа?
Хто покине їх навіки,
Тому в серці вічний смуток.

Де є в світі кращі гори,
Де таке повітря свіже?
Де шумлять так гарно бори
І хвилює спіле збіжжя?

Де ясніше сонце світить?
Де гарніше зорі сяють?
Де солодше пахнуть квіти —
Як у нашім любім краю!

Ю. Шкрумеляк

СЛОВО УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ

(Уривок)

Хто ти, хлопчику маленький?
Син я України-Неньки!
Українцем я зовуся -
Й тою назвою горджуся!

А по чім тебе пізнаю?
По вкраїнському звичаю,
В мене вдача щира й сміла,
І відвага духу й тіла,
І душа моя здорова.
Українська в мене мова.

А скажи, де Край твій рідний?
Там, де неба круг погідний,
Там, де сонце сяє ясне
На вкраїнські діти красні;
Де високії могили,
Що в них голови зложили
Мої предки в лютім бою
За Вкраїну люблю свою.

Як поможеш своему люду?
Пильно все учитись буду,
Щоб свої мене любили,
А чужі щоби цінили,
Щоб про мій народ питали,
Україну шанували.

Юрій Шкрумеляк

* * * * *

*Коли деклямує дівчинка, то треба
почати так:*

Хто ти, дівчинко маленька?
Доня України-Неньки!
Українкою зовуся -
Й тою назвою горджуся!

НАЙВІРНІША З ДРУЗІВ - КНИЖКА РІДНА, МИЛА...

(Уривок)

Найвірніша з друзів — книжка рідна, мила,
Сторінки у неї — чарівливі крила,
І на них ми линею у казковий світ,
В мандри до далеких Золотих Воріт.

Про князів, козацтво, про стрільців розкаже,
Про повстанську славу, про насилля враже,
Про любов до волі месників-борців,
Про старинний Київ і про давній Львів.

І навчуть, як жити, горю не коритись,
Щастя здобувати, сміло з лихом битись,
Зберігати вірність у душі своїй
І служити завжди Правді лиш одній.

Найвірніша з друзів — книжка рідна, мила,
Наша в ній надія, в ній і наша сила —
Слався-величайся, зіркою гори,
Українська книжко, серед дітвори!

Роман Завадович

ПІСНЯ РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Українські діти все співати люблять,
Мов в саду вишневім птиці на весні-
Рідні звуки пісні пестять і голублять
Українське серце в дальній чужині.

Пісне незабутня, пісне рідна, мила!
Хоч ти давня — гарна, вічно молода,
В тобі віщі чари і краса, і сила,
Ти немов цілюща в джерелі вода.

Хто тебе співає, не забуде мови,
Мови славних предків, прадідів, батьків,
Ти йому приносиш рокіт хвиль дніпрових,
І ланів пшеничних молитовний спів.

Тож сяй між нами, пісне квітко-зоре,
Щебечи нам ніжно пташкою в гіллі,
Понад сірі гори, понад сине море
Принеси нам подих рідної землі.

НЕ ЗАБУВАЙ!

Хоч ти живеш далеко на чужині,
Де інші люди та інший звичай,
Про рідні ниви, гори, ріки сині
Не забувай! Не забувай!

Хоч ти багатий і свобідний нині,
За океаном віднайшов свій край,
Про тих, що там у рідній Україні,
Не забувай! Не забувай!

Живеш в Бразилії чи в Аргентині,
Поїдеш в Мехіко чи Парагвай,
Про те, що діється сьогодні в Україні,
Не забувай! Не забувай!

Яким богам і у чийй святині
Ти молишся? Своїх святих благай,
Щоб відчинили шлях твоїй родині
В наш Рідний Край! В наш Рідний Край!

Богдан Лепкій

ЯРОСЛАВ МУДРИЙ

Мудрий княже Ярославе,
Свого батька гідний сину,
Ти підніс до сили, слави,
До могуття батьківщину.

Скрізь з пошаною по світі
Твоє ймення споминали,
Королі, князі, вельможі
В тебе ласки забігали.

Бо між ними, між усіма,
Ти найбільшу мав державу,
Тож літала світом вістка
Про могутність Ярослава...

Пильнував ти, Ярославе,
Щоб жили по правді люди,
Щоб законом справедливим
Їх твої судили суди.

І про те подбав ти, княже,
Щоб коштовним самоцвітом,
Прибраний увесь, багатий,
Блиснув Київ перед світом.

Ти здвигнув собор Софії
З каменю і срібла-злата,
Ще й тепер про тую славу
Мріють Золоті Ворота.

Роман Завадович

ОЛЬГА МУДРА

(Уривок)

Залишив князь Ігор сина,
Молодого Святослава,
Та малий ще був князенко,
Щоб державні вести справи.

Тому, поки Ігоревич
Набирався росту-сили,
Ольга, мати Святослава,
В Україні володіла.

Смерті свого чоловіка
Деревлянам не простила,
За невірність, смерть і зраду
Їм оддячила — помстила.

І свою з'єднала силу
Із усіма племенами,
Й Україну боронила
Перед злими ворогами.

Хоч жила в поганській вірі,
Бо поганкою вродилась,
Прийняла Христову віру,
Християнкою зробилась.

А за те, що визначалась
Розумом і чеснотою,
Українці називають
Ольгу мудрою й святою.

Антін Лотоцький

МОЛИТВА ЗА РІДНУ МОВУ

Боже, Отче милостивий,
Ти нам дав цю мову красну,
Поміж мовами найкращу,
Нашу рідну, нашу власну.

Тою мовою співала
Нам маленьким наша мати,
Тою мовою навчала
Тебе, Боже, прославляти.

Тою мовою ми можем
Величатись перед світом,
Бо між мовами ця мова, —
Мов троянда поміж цвітом.

Поможи, Небес Владико,
Хай буде по Твоїй Волі,
Щоб та мова гомоніла
Вільно в хаті, в церкві, в школі.

Дай діждатись пошанівку
Рідного, святого слова,
Щоб цвіла на славу Божу
Наша українська мова.

Юрій Шкрумеляк

МОЯ МОВА

Дуже я шаную мову
Славних пращурів моїх.
Я вивчаю кожне слово
Золотої мови їх,
Бо віддавна знаю я:
Їхня мова — теж моя!

Різні мови я вивчаю,
Рад би знати їх усіх,
Та найбільше поважаю
Мову пращурів своїх,
Бо віддавна знаю я:
Їхня мова — теж моя!

Українська рідна мова,
Мово діда і бабуні,
Ти бриниш-дзвениш чудово,
Мов бандури срібні струни —
І віддавна знаю я:
Ти і їхня, і моя!

Українська мова рідна,
Мово батька, мова мами,
Тільки ти змагатись гідна
З солов'їними піснями.
Ти моя, моя чудова
Прадідівська рідна мова!

Роман Завадович

ХТО ЛЮБИТЬ УКРАЇНУ?

Хто любить Україну, чи питати треба?
Той, хто шле молитву за неї до неба.
Хто просить у Бога і миру і волі,
Вітчизні коханій щасливої долі,
Хто думкою лине до рідних степів,
Де прадідна нива батьків і дідів.

Хто любить Україну? Той, хто все працює,
Будня хвилин цінних дармо не марнує,
Чи праця велика, жертовна для справи,
Чи тиха, спокійна, без гамору-слави.
Хто цеглу по цеглі все двигас й носить,
Хто потом перлистим чоло своє росить.

Той любить Україну, той кохати в силі,
Хто знає минуле, сховане в могилі.
Хто гордий, що в змагу за волю-свободу
Наш нарід не плямить козацького роду.
Хто любить наші звичаї та мову
І пісню співає дзвінку і чудову,
Хто все те шанує і хто з тим щасливий,
Той любить Україну — той є правдивий!

Іванна Савицька

МОЛИТВА УКРАЇНСЬКОГО ЮНАКА

Всевишній Боже, світа володарю,
Прийми молитву, мого серця спів:
До стіп Твоїх складаю щиру вдяку,
Що українцем Ти мене створив.

І що така велика та багата
Моя країна рідна, наче рай,
За те, що став героїв рідним братом,
І, як вони, люблю свій Рідний Край.

За те, що Ти народові моєму
Своїх щедрот і ласки не скупив,
Що дав йому чудову рідну мову,
Найкращу пісню, наче диво з див.

Не позбавляй його своєї ласки,
Йому на власній поможи землі
Добути кращу долю і покласти
Вінець нев'ялий слави на чолі.

Моїй душі дай, Боже, твердість криці,
Будь сторожем думок і діл моїх,
Зроби, щоб чести Рідної Землиці
Поганим вчинком я не сплямив ввік,
Амінь.

Володимир Переяславець

МОЛИТВА УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ

Приклоняємо, Отче, коліно
Перед образом під рушником,
Бо родина, що молиться спільно,
Буде жити щасливо разом.

Благодаттю Своєю, о Боже,
Миром-згодою глянь у наш дім,
Щоб зросло в любові все гоже,
Був притулок і гостям усім.

Освяти хліб насущний на столі,
Нагороду за чесний наш труд,
Щоб було всім домашнім доволі
І голодним усім, що прийдуть.

Дай батьківський завіт зберігати
Рідну мову, звичай і права,
Бо де пам'яттю хата багата,
Там родина - повіки жива.

Дай предківською жити землею;
і дідам, і батькам, і синам.
Де родина плекає ідею -
Твоїй Правді - твердиня міцна.

Закріпити дай рідну Державу
для майбутніх усіх поколінь,
Тобі, Отче, на праведну славу,
На землі українській.

Амінь.

Леся Храплива-Щур

У СВЯТО ГЕРОЇВ

Згадаймо тих, що умирили
Від кулі вражої в тюрмі,
і тих, що їх в Сибір загнали
Вмирати в пустирі німі,
І тих, що, знані і незнані,
Померли в дальнім Казахстані.

Згадаймо тих, що в лісі, в полі
У партизанському бою
За Батьківщини кращу долю
Поклали голову свою,
Що дикі варварські навали
Грудьми своїми відбивали.

Згадаймо славних отаманів
Євгена, Симона, що їх
Зрадлива смерть із рук поганих,
Немов коса, звалила з ніг.
Борця Тараса спогадаймо —
Поклін, пошану всім віддаймо.

За волю хто готов умерти,
Той має право на життя,
Той не вмирає і по смерті,
Його не вкриє забуття.
Могилам честь поляглим слава —
Живих до праці кличе Справа!

Володимир Переяславець

КНЯГИНЯ ОЛЬГА-МАТИ

(Уривок з поеми „Княжа Україна”)

Тихий, теплий літній ранок.
Сонце встало. Вітер спить.
Вийшла дівчина на річку;
Сіла в човен і сидить.

Чарівна сама, як ранок,
Задивилася на світ...
Білий шум на синіх хвилях,
На деревах — білий цвіт.

І замислилась красуня ...
Згадка в серце їй вп'ялась...
Нагло шелест... Обернулась:
Перед нею Ігор - князь.

Привітався з нею Ігор
І сказав перевезти...
Загойдався на хвилях човен
І поволі став плисти.

І очей не зводить Ігор:
Що за дівчина — краса!
Заговорить: думка — сонце
Очі — сині небеса.

Хто вона, чия і звідки
Князь, докладно розпитав,
А на другий день по неї
І сватів своїх послав.

І за князя вийшла заміж
Проста дівчина з села
І до смерти вірним другом
Князю Ігорю була.

Олександр Олесь

КНЯГИНЯ ОЛЬГА — МАТИ

Ніч травнева, українська,
Світло місячне тремтить,
Все заснуло. Тільки Ольга
Над колискою не спить.

Над дитиною схилилась,
Сон рожевий зовучи:
»Спи, мій сину, спи, маленький!
Треба спати уночі!

Та яким же неслухняним
Уродився мій синок!
Ні сповивачів не любить,
Ні шовкових подушок!

Знову рученьки згинає,
Наче стримує коня.
Спи, моє мале зернятко,
Спи, пташиночко моя!

Соне, соне срібнокрилий,
Не лякай страхами ти!
І на віченьки дитячі
Тихим ангелом злети!

Поведи його за руку
На завітчані степи!
Знов прокинувся ... Святославе!
Заспокійся! Тихо спи!«

Ллється місячне проміння,
Над землею ніч летить ...
Все заснуло. Тільки Ольга
Над колискою не спить ...

Олександр Олесь

ГЕРОЯМ

Ви не за брязкіт заслужених медалів
Пішли в завзяті з ворогом бої,
— За найсвятіші народу ідеали
Поклали буйні голови свої.

За тих, що з вами прощались на порозі
Словами: „Сину, бережись якслід!”
І довго-довго стояли при дорозі,
Хустиною махаючи услід;

За тих, що вранці в садку біля криниці,
Коли ще спала зморена сім'я,
З відра давали напиться водиці
Під спів пісень весняних солов'я;

За тих, що спали, немов ті янголята,
В ту ніч, як ви ставали до борні;
За ті, що потім вам снились, рученята,
Простягнуті до вас у кожнім сні.

За щастя-волю народу і людини
Ви положили душі і серця,
І чести-слави героїв України
Вже не сплести вам кращого вінця!

"Свобода", США, 1964

НАВЧІТЬ МЕНЕ, МАМО!

І книг прочитав я, здається, немало,
Вже й батьком став Ваших коханих внучат,
Та жити на світі — навчіть мене, Мамо,
Як Бог все життя Ваше довге навчав!

Навчіть мене бути у темряві зрячим,
Навчіть в лябінтинті незнаних ідей,
Де розум безсильний, там серцем гарячим,
Очима душі пізнавати людей!

Навчіть мене, Мамо, прощати образи,
Як Ви їх прощали всім, завжди і скрізь!
В найбільшому горі, в болючій екстазі
Навчіть мене плакати мовчки, без сліз!

Навчіть мене, Мамо, тієї молитви,
Що нею Ви нас зберегли у війні!
Навчіть, як Великого Бога хвалити
За хліб і свободу в чужій стороні!

Як Ви, хочу бути таким до загину,
Тому Вас від щирого серця молю:
Навчіть мене завжди мою Україну
Любити, як Вас я — о, Мамо! — люблю.

"Свобода", США, 1964

ЯК ШЛА Я ОПІВНОЧІ

Як ішла я опівночі
Понад тихою водою,
Зачерпнула в руки срібло
Те, що місяць там залишив,
І зробила з нього перстень...

А як сонце привітало
Мене вранці в чистім полі,
Я знайшла вінок з барвінку,
Недоплетений учора,
І зробила з нього перстень.

Два перстені — то для тебе,
Вибирай же, любий.
Два перстені — то твій усміх,
А твій усміх — моя згуба.
Два перстені, дня і ночі,
Ти візьми з собою.
Як знайти мене захочеш,
Кинь їх вранці за водою.

Знову осінь нам приносить
В злотих кронах неба просинь, —
Злива дивних барв довкола
І вітрів віолончелі.
Не сумуй за веснотравнем.

Бо ж мелодію забуту
Два перстені нагадають,
Нагадають, як забудеш,
Не знайдеш і не полюбиш.
Не сумуй за веснотравнем.

Два перстені — то для тебе,
Вибирай же, любий.
Два перстені — то твій усміх,
А твій усміх — моя згуба.
Два перстені, дня і ночі,
Ти візьми з собою.
Як знайти мене захочеш,
Кинь їх вранці за водою.

Володимир Івасюк

ХАЙ НЕ БУДЕ В НАС НІКОГО...

(Уривок)

Любі друзі! Вже ізмалку
Ми про це всі добре знаєм,
Що зовемось українці
й українських предків маєм.

Батько, мати, брат, сестричка
І всі інші члени роду,
Всі належать до одного
Українського народу!

Бо родитись українцем —
Це велика честь і слава,
Рідний край свій полюбити
Найважливіша всім це справа.

Українці й українки
Всі кохають до загины
Предківську преславну землю,
Нашу рідну Україну.

Але, щоб свою цю землю
Міцно-щиро покохати,
Треба все її минуле
Добре вивчити-пізнати.

Треба знати те, як предки
На землі цій проживали,
Як її грудьми своїми
Боронили, заступали.

Як за волю і за долю
Йшли у бій, як на забаву,
Здобували собі рани,
Україні рідній славу.

Як невпинно працювали
І боролися завзято,
Щоб була їх Україна
Завжди дужа і багата.

Хай не буде в нас нікого,
Батька, неньки, ні дитини,
Що не вміли б розказати
Про минуле України.

Володимир Переяславець

ГИМН КІНГІРСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

У гарячих степах Казахстана
Сколихнулися спец-лагера,
Розігнулись уярмлені спини,
Бо стогнати тепер не пора.
У святому пориві, розірвались нариви,
Ми не будем, не будем рабами, і не будем
носити ярма!

Братня кров Воркути і Норильська,
Колими й Кінгірі,
Переповнивши часу насильства
І з'єднала усі лагери.
Тим, що впали за волю, ми клянёмсь сьогодні,
Що не будем, не будем рабами і не будем
носити ярма.

Впали мури, що нас розлучали
І зустрілися брат і сестра,
Батько з дочкою, дружина із мужем,
А дівчина цілує юнака,
Перший свободи, об'єднав усі народи,
Ми не будем, не будем рабами і не будем
носити ярма.

Воедино всі мови сплелися,
Одна віра колише серця,
У тривонах і на барикадах
Дівча поряд з плечем юнака,
Наше гасло - свобода для усього народа,
Ми не будем, не будем рабами, боротьбу
доведем до кінця.

ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ

(Уривок)

Любіть Україну, як сонце, любіть,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
Красу її вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

Між братніх народів, мов садом рясним.
сіяє вона над віками...
Любіть Україну всім серцем своїм
і всіми своїми ділами.

Для вас вона в світі єдина, одна
в просторі солодкому чарі...
Вона у зірках, і у вербах вона,
і в кожному серці ударі, ..

У квітці, в пташині, в електровогнях,
у пісні у кожній, у думі,
В дитячій усмішці, в дівочих очах
і в стягів багрянному шумі...

Юначе! Хай буде для неї твій сміх,
і сльози, і все до загибуні...
Не можна любити народів других,
коли ти не любиш Вкраїну!..

Дівчино! Як небо її голубе,
люби її кожен хвилину.
Коханий любить не захоче тебе,
коли ти не любиш Вкраїну...

Любіть у труді, у коханні, бою,
як пісню, що лине зорею...
Всім серцем любіть Україну свою
і вічні ми будемо з нею!

Володимир Сосюра

УКРАЇНСЬКА МОВА

Діамант дорогий на дорозі лежав —
Тим великим шляхом люд усякий минав,
І ніхто не пізнав діаманту того —
Йшло багато людей і топтало його.

Але раз тим шляхом хтось чудовий ішов,
І в пилу на шляху діамант він найшов.
Камінець дорогий він одразу пізнав
І додому приніс, і гарненько, як знав,
Обробив, обточив дивний той камінець
І уставив його у коштовний вінець.

Сталось диво тоді: камінець засіяв,
І промінням ясным всіх людей здивував.
І палючим вогнем кольористе блищить,
І проміння його усім очі сліпить.

Так в пилу на шляху наша мова була,
І мислива рука її з пилу взяла —
Полюбила її, обробила її,
Положила на ню усі сили свої
І в народній вінець, як в оправу, ввела,
І як зорю ясну, вище хмар піднесла.

І на злість ворогам засіяла вона,
Як алмаз дорогий, як зоря та ясна.
І сіятиме ввік, поки сонце стоїть,
І лихим ворогам буде очі сліпить.

Хай же ті вороги поніміють скоріш, —
Наша ж мова сія щогодини ясніш!
Хай коштовним добром вона буде у нас,
Щоб і сам здивувавсь у могилі Тарас,
Щоб поглянувши сам на створіння своє,
Він побожно сказав: »Відкіля нам сіє?«

Володимир Самійленко (1864-1925)

МОЯ ВІТЧИЗНА-УКРАЇНА

(Уривок)

Коли мене отут, на чужині,
Спитають, де моя вітчизна? —
Я відповім: отам, удалині,
Де хмари землю вкрили грізно.

Мов у вінку із квітів запашних,
Лежить, як писанка, країна,—
Земля хоробрих пращів моїх,
Моя вітчизна — Україна.

Могутній сивий красень там Дніпро
Шумить про славу битв звитяжних;
Він стереже земель своїх добро,
Красу просторів неосяжних...

Колись давно, пізніш в новітній час
Наш люд ішов рішучим змагом
Проти загарбників хижацьких мас —
Червоних, білих, з чорним стягом.

І кожний раз нескорений народ
Безстрашно йшов у бій кривавий,
Геть відбивав полки чужих заброд
Й підносив знамено Держави!

Коли мене отут, на чужині,
Спитають, де моя країна? —
Я відповім: в далекій стороні,
До болю близька — Україна!

*Клавдія Рошка
Аделяіда, Австралія*

БАТЬКІВСЬКИЙ ЗАПОВІТ

Ти можеш навчитись чужого звичаю
І мову чужу, наче пісню, завчить,
Але і в раю не знайти тобі раю,
Якщо ти не будеш вітчизною жить!

Якщо позабудеш стежину до хати,
Яку дитинчам навпростець протоптав,
І матір, і рід свій, і слово крилате,
То, значить, чужинцем бездушним ти став.

Чужинцем не лише для рідного роду,
А навіть для тої, нової землі,
Для друзів нових, що тебе у негоду
Пригріли ласкаво у власнім теплі.

І, наче прокляття, в нову ти родину
Внесеш свого серця закалець черствий.
Внесеш, мов безкровний слимак, холодину,
Бо вбив і стоптав ти свій корінь живий.

Ти дітям і правнукам мусиш віддати
Живуче коріння — свій батьківський рід, —
Тоді їх ніяким вітрам не зламати,
Ніякій негоді не стьмарити світ.

Ростислав Братунь

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ

(Уривок)

...До великого моменту
Будь готовий кожний з вас, —
Кожний може стать Богданом,
Як настане слухний час.
Мовиш: «Нині інші війни». .
Ну, то іншу зброю куй,
Ум гостри, насталою волю,
Лиш воюй, а не тоскуй
Лиш борися, не мирися
Радше впадь, а сил не трать,
Гордо стій і не корися,
Хоч пропадь, але не зрадь!
Кожний думай, що на тобі
Мільйонів стан стоїть,
Що за долю мільйонів
Мусиш дати ти одвіт.
Кожний думай: тут, в тім місці,
Де стою я у вогні,
Важиться тепер вся доля
Величезної війни.
Як подамся, не достою,
Захитаюся, мов тінь, —
Пропаде кривава праця
Многих, многих поколінь.
«Чи побіди довго ждати?
Ждати довго!» То й не жди ж!
Нині вчися побіджати,
Завтра певно побідиш.
Таж не даром пробудився
Український жвавий рід.
Таж не даром іскри грають
У очах тих молодих!
Чей нові мечі засяють
У правицях у твердих.
Довго нас недоля жерла,
Досі нас наруга жре,
Та ми крикнім: «Ще не вмерла,
Ще не вмерла і не вмере!»

Іван Франко

ГИМН ОУН

Зродились ми великої години
З пожеж війни і полум'я вогнів,
Плекав нас біль по втраті України,
Кормив нас гнет і гнів на ворогів.

І ось ідем у бою життєвому
Міцні, тверді, незломні мов граніт,
Бо плач не дав свободи ще нікому,
А хто борець, той здобуває світ.

Не хочемо ні слави, ні заплати,
Заплатою нам радість боротьби:
Солодше нам у бою умирати,
Ніж в пугах жити мов німі раби.

Доволі нам руїни і незгоди;
Не сміє брат на брата йти у бій.
Під синьожовтим прапором свободи
З'єднаєм весь великий нарід свій.

Велику правду для усіх єдину
Наш гордий клич народів несе:
Батьківщині будь вірний до загибуні,
Нам Україна вища понад все.

Веде нас в бій борців упавших слава.
Для нас закон найвищий та приказ:
Соборная Українська Держава
Міцна й одна від Сяну по Кавказ.

ПІСНЯ ПРО ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА

Тебе забрала в нас травнева днина,
Але коли новий надходить день,
Ти оживаєш в пісні лебедино
І знову линеш в світ своїх пісень.

Він зітканий із чарівних мелодій.
Серця людей хвилює кожен звук.
Лунає пісня! Це прийшов Володя.
Це радість нам дарує Івасюк.

І все ж із днем приходять сум, як мука.
І все ж, коли твої пісні дзвенять,
Нам сумно, що подати не можемо руку
І що тебе не можемо обняти.

Ти — наша гордість, велич і тривога,
Ти — Віра і Надія, і Любов.
З тобою в нас до мрій одна дорога,
Яку давно зборов ти й не зборов.

Іди по ній і клич нас за собою.
Червону руту кожен хай знайде.
Народ, якому ти сплатив любов'ю,
З любов'ю і до тебе теж іде.

Та все ж, коли в полон бере осмута,
То радість у серцях гніздечко в'є
Від того, що в нас є «Червона рута»,
Що Івасюк Володя був і є.

Василь Мартинов